

בגיליון השבוע

תורת חסד // לשון הרע בהכשר 'מהדרין' | דבר המערכת // מדוע יצאנו ממצרים דווקא בניסן | עולם חסד יבנה // מי בדורנו זוכה לנס? תשובה מפתיעה

דבר המערכת

עטיפת השלמות של החסד

מספרים על הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שנזדמן פעם אחת לפריז בירת צרפת לצורכי הכלל. באחד הימים עבר בשדרה הראשית וצמא למים. בסמוך היתה מסעדה שהעמידה כסאות ושולחנות על המדרכה. נתיישב הרב ותכף ניגש מלצר ושאל למבוקשו. ביקש הרב כוס מים, ותוך רגעים ספורים הציב המלצר תחתית זכוכית ועליה כוס מים קרים. שתה הרב והודה למלצר.

"עשרה פרנק" - ביקש המלצר. "עשרה פרנק עבור כוס מים!?" תמה הרב. "זה המחיר" - השיב המלצר. מיד שילם הרב שלא יגרם חילול ה' חס וחלילה, אך שאל את בעל הבית: "אפשר לדעת מדוע נקבע מחיר כה גבוה? אמת, המים צלולים וצוננים, השרות למופת, אך מדוע דורשים עשרה פרנק על כוס מים שאינה שווה יותר מפרוטה?"

קד בעל הבית, ואמר: "הלא תבין, אדוני יושב במקום הכי יקר בפריז,

המשך בעמוד הבא

תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

פתחנו בפרקים הקודמים באחד הנושאים החשובים ביותר בחינוך הילדים: יראת שמים.

לאחר שלמדנו מדרכם של מאורי הדורות, שיראת שמים מהותה ויסודה בעולם הרגש והפנימיות שבלב האדם, הנה יש להתבונן על דבר פלא. שהרי בפשטות לכאורה, ההגיון הוא שאדם יפחד מאד להיכשל ברוחניות. כל אחד יודע מגיל צעיר שיש גיהנם לעוברי רצונו, ואף אחד לא חשוד שאינו מאמין בזה. כולם מבינים, שהקב"ה לא ברא אותנו לחינם, וכי יש לנו תפקיד שהוא ייעד לנו, לשמור את תורתו ולקיים את מצוותיו בשלימות. אך למרות זאת, ניתן לראות שהמצב כיום למרבה הצער, הוא שמתקיים בנו הפסוק 'ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה' (ישעיה כט יג). וזהו פלא עצום, כיצד יתכן שאדם יהיה 'ירא שמים' מתוך הרגל, והרי יראה היא פחד, ופחד היא מידה שברגש, ומה שייך בה הרגל ומלומדות? האם אפשר לפחד מתוך הרגל!?

גם רגש פנימי הוא דבר נרכש

התשובה היא, שגם ענין היראה נתפס בעיני כל אחד לפי החינוך שהוא הורגל בבית, ולא לפי מה שהקב"ה מצפה ממנו. כך, שיתכן אדם שמקפיד מאוד על הכשרים מהודרים, ויכול אפילו להקיא בבהלה אוכל בהכשר מהודר פחות, אבל יהיה לו קשה מאוד להימנע מדיבור לשון הרע, שהוא ללא ספק חמור הרבה יותר.

בודאי. ההרגש שיש לו כלפי כשרויות, הוא הרגש אמיתי של יראת שמים. אבל זהו רגש שלא הגיע מתוך מחשבה, אלא מתוך חיקוי והרגל.

אשר על כן, אין לשער את גודל החשיבות, של חינוך ליראת שמים מתוך התבוננות תמידית: מה הקב"ה מצפה כעת, מה חשוב לו, ואם יש כמה דרכים העומדות לפנינו, מהי הדרך היותר רצויה בעיניו.

המשך בעמוד הבא

תגובות והערות על המדורים השונים יתקבלו בברכה בדוא"ל

Alon@hagmach.org.il | או 6428158@gmail.com | או בפקס 02-6428158

מכתבים מובחרים יפורסמו בל"ג (ניתן בעילום שם)

יו"ל ע"י הגמ"ח המרכזי | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג, הרב פנחס אריה רוזנטל, הרב יעקב סירוטה, הרה"ג ר' אשר וסרמן | עיצוב גרפי: ר.ק. | לפניית לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

מדוע יצר הקב"ה את ההרגל?

מלבד זאת, ראוי לדעת חידוש נורא שגילה הגר"י בלאזר זצ"ל. שאכן, באופן טבעי היראה צריכה היתה להיות מוטבעת בלב כל אחד, ולמנוע ממנו לעבור עבירות. אלא שאם כך היה, לא היה כל נסיון שלא לקיים מצוות, כי הפחד היה מוחשי ולא היה אפשר להתמודד נגדו. לכן יצר הקב"ה יצירה מיוחדת של כח ההרגל, שפועל אפילו ביראת שמים. וכך נוצר לדאבונו מצב, שגם ברוחניות אדם יכול להיכשל, מכח ההרגל שגורם לו לאבד את המחסום הרצוי.

ועל כך מצר הקב"ה: 'ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה'.

כיון שכן, הרי שהדרך להגיע אל הרגש היהודי הנחוץ כל כך, היא על ידי התבוננות ושינון של ענייני יראה, והמטרה הראשונה העומדת על הפרק, היא חיזוק הרגש החשוב הזה, משום שכשנצליח להחדיר בלבנו ובלבבות ילדינו, את אותו רגש נשגב של גדלות הבורא וקטנות הנבראים, הרי שהנסיונות יהיו קטנים בהרבה, כי הפחד שבלב יהיה חזק מהם, וכך לא יגיעו ח"ו לכישלונות רוחניים.

ניתן גם להאזין מידי יום לשיעור היומי הנמסר בהיכל ישיבת "באר התורה" לאחר תפילת שחרית, ובו מסרים חינוכיים מפרשת השבוע.
מספר הטלפון: 2 > 1 > 077-314-1174

עולם חסד יבנה

במה של כבוד ליוזמות ולפתרונות למצוקת הדיור

נושא המגורים בפריפריה, הביא לתגובות רבות, מהן השקפתיות ומהן הלכתיות, החל מסוגיות 'בטחון' ו'השתדלות' וכלה בסוגיות מעשיות מהשטח. לא את כל התגובות נוכל לפרסם. בחרנו אחדים מהם, כדי ללמוד קצת על הלך הרוח, בפרט בקרב אלו שטרם הגיעו עם צאצאיהם לסוגיית "האשה נקנית" (או ליתר דיוק: "השווער קונה..."), אך גם של אנשים עם יותר ניסיון בנושא.

נפתח במכתבו של אברך ממודיעין עילית, שבמפתיע מתנגד עקרונית לפתרון של המגורים בפריפריה:

אמנם נישאתי לפני קרוב ל-15 שנים, וטרם הגעתי עם צאצאיי לסוגיה המדוברת, אך אני מרשה לעצמי להניח כמה שאלות על השולחן: האם ישנו הסבר הגיוני כיצד ההורים שלנו מחתנים או חיתנו את הילדים? למעלה מכך - וכי יש הגיון והסבר למציאות נסית זו שאברכים עמלי תורה, בעלי משפחות ברוכות (גם 4 ילדים נחשב ברוכות...), מתמודדים בחיי היום יום עם משכורות זעומות? וממילא, כיצד ניתן להסביר בדרך הטבע שאברכים אלו מצליחים להשיא את כל ילדיהם? הרי ברור שיש פה חיים נסיים שלא כדרך הטבע, וסיעתא דשמיא לעמלים בתורה והדבקים בד'! ואם כן, אם כבר לחיות מעל הטבע, כבר עדיף בערים הגדולות, שיש בהם תורה, גדולי תורה ואווירה של תורה!

קשה שלא להסכים להנחת היסוד במכתבו של האברך, שהשאלת הילדים היא נס לכל דבר וענין. אכן, מדובר באחד הנסים היותר

המשך בעמוד הבא

השכירות גבוהה, הריהוט יקר, המלצר מיומן, הפסנתרן הפורט על פסנתר הכנף גם הוא מקבל משכורתו, והכל עולה כסף".

כשפגש שוב את תלמידיו סיפר להם את המעשה, כשהוא מוסיף: "תמיד תמהתי, מדוע אדם מברך על כוס מים 'שהכל נהיה בדברו'. אמנם המים חשובים ונצרכים מאד בעולמנו, אך עדיין היה אפשר לברך "בורא המים" כשאר ברכות הנהנין, ומדוע זה המקום לברך על 'הכל'.

"אך כששילמתי את עשרת הפרנקים במסעדה, למדתי. על המים עצמם שילמתי פחות מפרנק אחד. רוב התשלום הלך על הווילונות המהודרים, על הכלים הנאים, על התזמורת ועל האווירה הפריזאית היוקרתית.

"כך גם, כשאנו מברכים 'שהכל נהיה בדברו', אנו לא מברכים רק על המים שבכוס. אנו מברכים על הנוף היפה הנשקף בעולמנו, על הווילונות היפים - השמים שנקראו בשם 'וילון'. אנו מברכים על התזמורת הנעימה - צפוף הציפורים המזמרות מבין צמרות העצים, על הקרקע המוצקה שתחת רגלינו, קורת הגג, הכלים הנאים, ועל כל החסדים הקטנים שעטף אותנו הבורא כדי להנעים לנו את שתיית המים - וכל זה נמצא ב'שהכל נהיה בדברו'!"

בואו ונשים לרגע את הפוקוס, על אחד מן החסדים 'הקטנים' שהתרחשו לעם ישראל, בתוך מכלול הניסים העצומים של יציאתם ממצרים.

"היום אתם יוצאים בחודש האביב", אומר משה רבנו לבני ישראל בפרשתנו. ושואל רש"י הקדוש: "וכי לא היינו יודעין באיזה חודש יצאו? אלא כך אמר להם: 'ראו חסד שגמלכם, שהוציא אתכם בחודש שהוא כשר לצאת, לא חמה ולא צינה ולא גשמים'".

המשך בעמוד הבא

מוחשיים שבדורנו! תיכף נביא מכתב נוסף העוסק בנושא זה ממש.

עם זאת, ניתן לחלוק על המסקנה אליה הגיע הכותב, שאם כבר בנס עסקינן, יש להעדיף מגורים בערי המרכז היקרות ו'לסמוך על הנס'. ועוד, מי אמר לכותב הנכבד, שרצון ה' שלא נגור בערי הפריפריה ונקדש גם אותם באוירה של תורה?

סוגיה זו, יפה לה שתעמוד לפתחיהם של גדולי ישראל, שירונו וינחוננו, כל אחד ע"פ אפשרויותיו ומצבו, אם, היאך וכמה להתחייב.

~^~

וכיון שנגענו בסוגיות החשובות של 'בטחון' ו'השתדלות', המעסיקות ונוגעות לכל יהודי שילדיו עומדים בפרק 'האיש מקדש', נביא לפניכם מכתב נוסף, חשוב ומעניין, שקיבלנו מאת אחד הקוראים. מכתב זה אינו עוסק ולא נכנס כלל לסוגית הפריפריה - כן או לא, אלא מאיר באור יקרות את ההארת פנים הגדולה לה זוכים עמלי התורה בדורנו בבואם להשיא את ילדיהם.

לא עקבתי אחרי כל הפולמוס על הגמ"חיס, אך ראיתי כעת את המכתב האחרון. כל נושא הגמ"חיס כיום הוא פלא גדול שלא היה מימות עולם! אלפי אנשים חיים עם מה שאין להם. כך רצון הבורא ואין לנו הסבר למה, אבל עובדה שהוא הכניס אותנו למצב זה בלי יכולת לצאת מזה.

איך אמר לי לאחרונה הגאון רבי צבי דוידוביץ שליט"א (רב קהילת 'קהל חסידים' בבית שמש והרב האחראי על העירוב בעיר): "הנה כאן בסמוך, נבנית עיר שלימה, רמב"ש ד', קרוב לעשרת אלפים יח"ד, רובם הגדול של אברכים ו/או בני אברכים, שידם כלל אינה משגת אפילו כדי רבע זירה, ומדובר בעשרות מליארדי שקלים שמושקעים שם, ומסתמא אף יותר, וכל זה מכספם של האברכים שאינו קיים!"

הקב"ה מסובב את עולמו באופן מופלא, ויעידו על כך אלפי אברכים בארץ שמחתנים ילדים, וכל אחד עם הניסים שלו, ולכל אחד גם שרשרת ניסים מופלאה. רובם מעידים שהם יכולים לעשות ספרים שלמים על חלק הניסים שהם חוו בעצמם, שלא לדבר על הפלאים שאינם יודעים כלל כיצד הסתדרו הדברים.

מה שברור, שיש כאן הנהגה שמימית ומיוחדת ללומדי התורה, יחד עם ריבוי עצום של לומדי תורה שלא היה מימות עולם, וכולם חוסים בצל אותם ניסים, ומטרייתו של הקב"ה רחבה להכיל אין סוף מצטרפים.

הגמ' בברכות לה ע"ב [עוד מעט בדף היומי]: "ת"ר ואספת דגנך, מה ת"ל לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפיד, יכול דברים ככתבן, ת"ל ואספת דגנך, הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי ר' ישמעאל. ר"ש בן יוחי אומר, אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים, שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו', ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן, שנאמר ואספת דגנך. ולא עוד, אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר ועבדת את אויביך וגו'. אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן. א"ל רבא

עכ"ל.

ברור הדבר, שבני ישראל היו שמחים לצאת מן העבדות והשפלות, גם בעיצומו של חורף, וגם בשיאו של קיץ. אבל הבורא סיבב כך, שייצאו במזג האויר הנוח והחביב ביותר בשנה, אחר החורף וקודם הקיץ.

וכדי לשמר את הזיכרון הזה, קבעו חז"ל לעבר את השנה. שתמיד ייצא חג הפסח בזמן הנפלא הזה של האביב, ותמיד נראה ונדע, שהבורא זוכר אותנו עד לפרטים הקטנים ביותר, ונשים לבנו לכך, שבתוך כל המהלך המכוון והעצום, בתוך כל החסד הגדול שעשה עמנו הבורא יתברך, בתוך המאורע הגדול 'יציאת מצרים', סיום השעבוד, הפיכתנו ל'יעם', גם את החסד ה'פעוט' הזה עשה עמנו גואלנו. (ואולי זו עוד סיבה לכך שבניסן אנו גם עתידין להיגאל...).

התובנה היפה הזו, מביאה אותנו אל דברי הרמב"ן המוכרים והיסודיים בסוף פרשתנו: "שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שְׁפָלָם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם". גם הדברים ה'טבעיים' וה'פשוטים' וה'מובנים מאלהים' - מעצם ברייתם הם פלאיים וְנִסִּים באופן מובהק, וכל המערכת הטבעית שטבע הבורא בעולמו - היא עצמה נס גלוי ומרעיש לב בכל רגע.

אבל מדוע הרמב"ן מביא את דבריו, דווקא בפרשתנו גדושת הניסים, ולא נניח בפרשת צו? הוא עצמו עונה על כך: ללמדנו, שדווקא מן הניסים הגדולים והמפורסמים - אדם מודה בנסים הנסתרים. בעת נס גלוי, בזמן שהבורא מגלה פניו לרגע ומראה לעין כל, בכך שהוא משנה סדרי בראשית, כי הוא התקיף ובעל היכולות כולם, או אז עלינו ללמוד מכך ולהודות, שכל סדרי הבראשית הם-הם נסים נסתרים ורצופים.

דרך הנסים והחסדים הגדולים - יש לנו הזדמנות להודות ולהתבונן בכל הנסים הנסתרים, לא פחות מן הנסים הגלויים.

ועוד יש לנו ללמוד מכל זה: להעריך ולהעצים, את מעשי החסד ה'קטנים' כביכול. מצד אחד להעריך את החסדים הקטנים שאחרים עושים לנו, ולדעת להודות עליהם ולהעריכם, עד לפרטים הקטנים, גם כשהם נלווים לחסד גדול המאפיל עליהם. ומאידך, להעצים את חשיבותם בעינינו, להבין את גודלם וחשיבותם בבואנו לגמול חסד עם הזולת, להבין כמה בעצם החסדים הקטנים - עצומים הם. ■

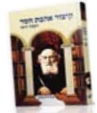
'כל מה שהוא יודע שאם יעשה לחברו הוא מקבל נחת רוח ממנו, מצוות חסידות הוא לעשותו'

(מסילת ישרים פי"ט)

אהבת חסד

תמצית ענייני גמ"ח ע"פ ספר אהבת חסד להח"ח **רה"ג ר' אשר וסרמן שליט"א, מח"ס 'קיצור אהבת חסד'.** טל: 03-579-3051 נמסר על דעת שלא להעתיקו ללא רשותו

א) אם באו לפניו הרבה אנשים ללוות, ואחד צריך סכום גדול, והשאר מבקשים הלוואה קטנה, ואם ילווה לאחד סכום גדול לא יישאר לאחרים - מוטב שילוה לכל אחד סכום קטן.

ב) אך אם אחד הוא מבני עירו והשאר לא, או שאחד עני והשאר עשירים - בוודאי שכן עירו קודם, וכן העני קודם לעשיר.

ג) אם מבקש ההלוואה הגדולה, תועיל לו ההלוואה שלא יתמוטט לגמרי - אפשר שהוא קודם לאחרים המבקשים הלוואה קטנה.

(עפ"י אהבת חסד חלק א פרק א)

לרבנן, במטותא מינייכו, ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי, כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא, ע"כ.

והנה, זו היתה ההנהגה הכללית מימות עולם, עד לדורנו אנו ולא עד בכלל. הפלא הגדול הוא, שכיום השתנו הדברים, ומה שאברך עושה פחות הוא מצליח יותר ויותר! זה התחיל מעט טיפין טיפין, עם הוראות בודדות ונקודתיות ע"י מרן החזו"א זיע"א ומרן רה"י הגרא"מ שך זיע"א, אך מרן רה"י הגרא"ל זללה"ה הרחיב את זה כמעט ללא גבולות, ועודד יותר ויותר את עולם התורה לעבור למהלך זה, והסיפורים הינם כבר רבים מלהיכנס גם לתוך כמה כרכים ואינם סוד.

והנה לאחרונה, מי שעוקב אחרי השיחות של מרן רה"י הגרי"ג שליט"א, נראה שהוא חותר להמשיך ולהעמיק את ההנהגה הזאת יותר, כשהוא מעודד את כלל האברכים ללמוד ג' סדרים, בלא להשאיר אפי' פתח קטן למהלך הכנסה טבעית.

אין לנו אלא להודות: "ברוך שנתן עולמו לשומרים". ההרגשה היא, שהקב"ה מכין אותנו לביאת המשיח בצורה מופלאה, וכפי שמרן שר התורה הגר"ח שליט"א מתבטא כך יותר ויותר באופן פומבי ובאמירות מופלאות אודות כן.

ולכל המערערים, לא נשאר לנו אלא לחזור על מה שאמר מרדכי הצדיק לאסתר המלכה וברור שזה נכון גם כיום, כלפי כל בעלי היכולת בציבור החרדי בארץ ובעולם: "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת - רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואת ובית אביך תאבדו, ומי יודע אם לעת הזאת הגעת למלכות".

עשירים עלו וירדו, ועולם התורה ממשיך וימשיך לפרוח איתם או בלעדיהם, היה אומר לעשירים ראש ישיבת מיר הגרנ"צ זצ"ל. וכעין זה גם אמר מרן שר התורה הגר"ח שליט"א לאחד מנגידי דורנו: זהו חסד ה', שנתן לבעלי היכולת את האפשרות, לקפוץ על העגלה ולהצטרף לנסיעה עם האברכים בדרך למשיח שכבר עומד בפתח, ומצפים להתגלותו הקרובה במהרה בימינו, אמן ואמן! ■

איש את רעהו

מכתבים למערכת

בענין פרסום החסד

תגובה למכתב שפורסם במדור זה, ובו הועלתה סברא שמותר לאדם לפרסם את חסדיו, לצורך שילמדו ממנו אחרים.

הרשב"א בתשו' (מובא ברמ"א תחילת ה'ל' צדקה) כותב, שזו מדת חכמים ומדת ותיקין, כדי לתת שכר לעושי המצווה, ומדת התורה היא שהיא כותבת ומפרסמת עושי מצווה.

ושמעתי מידיד סיפור לא מוסמך, על תורם כליה שסירב להתפרסם כדי שלא יפסיד את שכר המצווה, וקיבל הוראה ממרן שר התורה הגר"ח שליט"א, ששוה לו להפסיד משכרו כדי להציל נפש מישראל ע"י שילמדו ממנו לתרום כליה נוספת.

ושוב הרבה תודה על העלון הנפלא יוסף כהן

